

Alzina del camí del Puig

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Camí del Puig
Alçada: 202

Coordenades:

Latitud: 41.63156
Longitud: 1.86452
UTM Est (X): 405421
UTM Nord (Y): 4609493

Classificació

Número de fitxa 08053 - 48
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Espècimen botànic
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Altres
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Castellbell i el Vilar
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dc., 07/06/2017 - 02:00

Descripció

L'alzina (*Quercus ilex* subsp. *Ilex*) del camí del Puig està situada per sobre del camp de futbol, a mà esquerra pujant per l'antic camí que mena des de la masia cap el nucli urbà del Borràs. El camí s'inicia a partir de les antigues corts dels bens, que ara fa cantonada amb el carrer de Joaquim Borràs. Queda tallat per la plaça del Rei i l'avinguda de l'Esport i degut a la urbanització més moderna del sector cal anar a buscar el carrer dels Bastoners fins al capdamunt, on a mà esquerra torna a comunicar-se amb el camí que puja fins la masia del

Puig. Dessota no hi ha cap tipus de vegetació arbustiva ni enfiladisses típiques com l'arítjol. Mesura uns 12 metres d'alçada total per 12'6 metres de capçada, per 2'05 metres de volt de soca i 1'53 metres de volt de canó. El tronc està protegit per tres bancs de fusta, disposats en triangle, que permeten reposar al caminant, alhora que gaudir de les magnífiques vistes de la muntanya de Montserrat. Creix lleugerament inclinat. Des de ran de terra fins a la creu mesura 1'5 metres. L'escorça és fosca i clivellada, sense ferides. Per sobre de la creu neixen dues branques potents que es van bifurcant (0'95 i 1'28 metres de diàmetre) formant la brancada actual que dona forma a una capçada regular i arrodonida, amb les branques inferiors penjant, amb la qual cosa dona la sensació de que hagin d'anar a tocar al terra. Les fulles més tendres tenen un marge dentat i punxant. L'anvers és de color verd fosc i el revers blanc i pelut, sobretot a les fulles més velles. El fruit és el gla, amb les escames de la cúpula no punxants. L'alzina floreix als mesos d'abril o maig i les glans maduren al començament de la tardor.

Observacions:

Es tracta d'un espècimen autòcton de la zona i per tant, molt més resistent als incendis que no pas el pi. La fusta de l'alzina s'ha emprat tradicionalment per a fer carboneig. El creixement d'aquest arbre perennifoli és molt lent, i per tant produeix una fusta extremadament dura i compacte, molt apreciada per a fer eines per treballar la terra i fusteria (boter, mestre d'aixa, fuster...). De l'escorça se n'obtenen tanins que serveixen en l'adoberia, però també és apreciada la mel mono floral. Les alzines prop de les masies han estat molt apreciades en temps on hi havia bestiar, perquè els glans eren emprats per donar de menjar als porcs.

Història

Les alzines, com a element natural sovint destacable han estat emprades com a fites o com a referents de delimitació d'una propietat. En el cas del mas del Puig en tenim varies referències com el que es pot llegir en un acte de capbreu celebrat a la casa que el marquès de Castellbell, Josep Amat i Junyent tenia al carrer Manresa, a Monistrol de Montserrat, el 3 de gener de 1727: "Lo Honorable Francesc Puig, pages y de present Batlle de la parroquia de Nostra Senyora del Vilar, sufraganea de la parroquia de Sant Vicens de Castellbell, del bisbat de Vich... que ell dit confessant te y posseheix tot aquell mas vulgarment dit lo mas Ferran a hon dit confessant fa sa continua habitacio y residencia, juntament ab altre mas dit lo mas Torras, dirruhit y desabitat, y á dit mas Ferran unit, y aglevat (...) E termenan (...) y pujas en dret dalt fins que troba un marge de terra ahont hi há fitas, seguint lo peu de dit marge, y puja fins que arriba á un serradet ahont hi há fitas, y des de dit fitas trenca dret baix fins que hi há una paret ó marge ahont hi ha un forn de cals, seguint dit marge ó paret travessant lo dit comellar de oliveras (...) y vassen cai avall fins que troba una bassa que allí és, y de dita bassa discorre fins baix á un torrent que hi há una font, y vassen torrent amunt fins passada una Alsina grossa que hi ha unas fitas (...). Per altra banda, a les Llibretes del mas Puig del Vilar, es pot llegir un dels tractes realitzats pels amos en el mes d'octubre de 1877, en què permeteren que fos arrencada l'alzina més gran de la seva heretat, anomenada l'alzina del Manresà, de la qual varen fer-se 50 quintars de llenya: "En lo añ de 1877, al mes d'octubre, an arrencat la alsina mes grossa de la aretat, que sen deya la Alsina del Manresà, la comprada la sogra del Carnise que abuy acsistex, que se diu Marti, y lo preu 34 duros, y 3 de arrencarle, tenia 18 pams de bol a un pam de la soca, de la soca que queda enganxada al capdeball del cano; sen ja arrencada, si estaren part de dos dias, 3 homas estallan y tirani barias barrinades, y en surtiren 50 quintas de lleña". Però també es documenta de l'any 1908, els carboners de Marganell coneguts com els Gasparons que van fer 45 càrregues de carbó "al capdemun de la nostra Ubaga", aprofitant la fusta d'unes alzines i roures vells.

Bibliografia

VALLS i PUEYO, Joan (2004). Les llibretes del mas Puig del Vilar. Dietaris de pagès a Castellbell i el Vilar (segles XIX-XX), A Temes històrics, vol. II. Ajuntament de Castellbell i el Vilar. VALLS i PUEYO, Joan (2015).El Puig del Vilar. Vuit segles d'història mirant a Montserrat (Castellbell i el Vilar, segles XIII-XXI). Castellbell i el Vilar: Zenobita edicions.

